

Dziedzictwo kulturowe w rewitalizacji

procedury, zgody, prawodawstwo, dobre przykłady

Narodowy
Instytut
Dziedzictwa

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu.

Ministerstwo
Funduszy
i Polityki Regionalnej

zabytek

Narodowy
Instytut
Dziedzictwa

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu

Ministerstwo
Funduszy
i Polityki Regionalnej

zabytek

Co to jest?

zabytek

nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły,
będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością
i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia,
których zachowanie leży w interesie społecznym
ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową

zabytek nieruchomy

nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości;

bez względu na stan zachowania podlegają ochronie zabytki będące:

- krajobrazami kulturowymi
- układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
- dziełami architektury i budownictwa,
- dziełami budownictwa obronnego,
- obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
- cmentarzami, parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

zabytek ruchomy

rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, w szczególności :

- dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej
- kolekcje stanowiące zbiory przedmiotów
- numizmaty, pamiątki historyczne (militaria, sztandary, pieczęcie, odznaki...)
- wytwory techniki: urządzenia, środki transportu, maszyny, narzędzia
- materiały biblioteczne
- instrumenty muzyczne
- wytwory sztuki ludowej i rękodzieła oraz inne obiekty etnograficzne
- przedmioty upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji

zabytek archeologiczny

Zabytek nieruchomy lub /i ruchomy

- powierzchniowa, podziemna lub podwodna pozostałość egzystencji i działalności człowieka
- złożona z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów

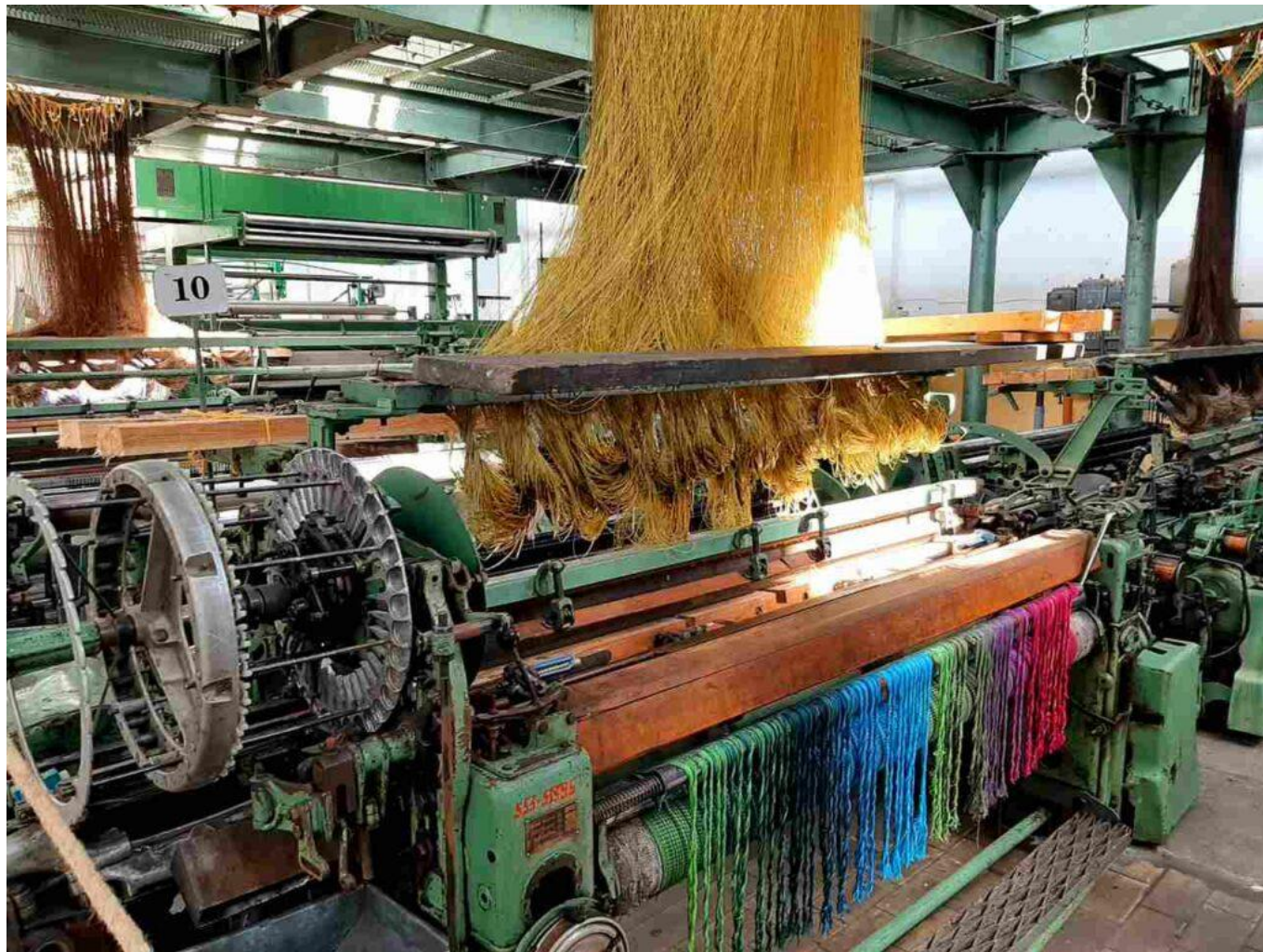
w szczególności:

- pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa,
- cmentarzyska, kurhany
- relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej

Jaki to zabytek?

Jaki to zabytek?

Jaki to zabytek?

Jaki to zabytek?

Jaki to zabytek?

dziedzictwo niematerialne

dziedzictwo niematerialne

Konwencja w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego z 2003 roku, w Polsce Konwencja weszła w życie 16 sierpnia 2011 roku

Niematerialne dziedzictwo kulturowe to praktyki, wyobrażenia, przekazy, wiedzę i umiejętności – jak również związane z nimi instrumenty, przedmioty, artefakty i przestrzeń kulturową – które wspólnoty, grupy i, w niektórych przypadkach, jednostki uznają za część własnego dziedzictwa kulturowego. To niematerialne dziedzictwo kulturowe, przekazywane z pokolenia na pokolenie, jest stale odtwarzane przez wspólnoty i grupy w relacji z ich otoczeniem, oddziaływaniem przyrody i ich historią oraz zapewnia im poczucie tożsamości i ciągłości, przyczyniając się w ten sposób do wzrostu poszanowania dla różnorodności kulturowej oraz ludzkiej kreatywności

dziedzictwo niematerialne

Rewitalizacja to uzdrowienie relacji międzyludzkich, budowanie więzi społecznych i odnalezienie tożsamości przez jednostki i grupy mieszkańców terenu zdegradowanego.

Proces reintegracji społecznej - konieczne jest znalezienie fundamentów, wspólnych i akceptowanych przez społeczność lokalną, na których możemy budować dialog. Powinny one dawać ludziom poczucie wyjątkowości, rozwijać w osobach obciążonych ryzykiem wykluczenia społecznego umiejętności sprzyjające tworzeniu wspólnoty.

Przekazywanie kolejnym pokoleniom wartości kształtujących tożsamość.

dziedzictwo niematerialne

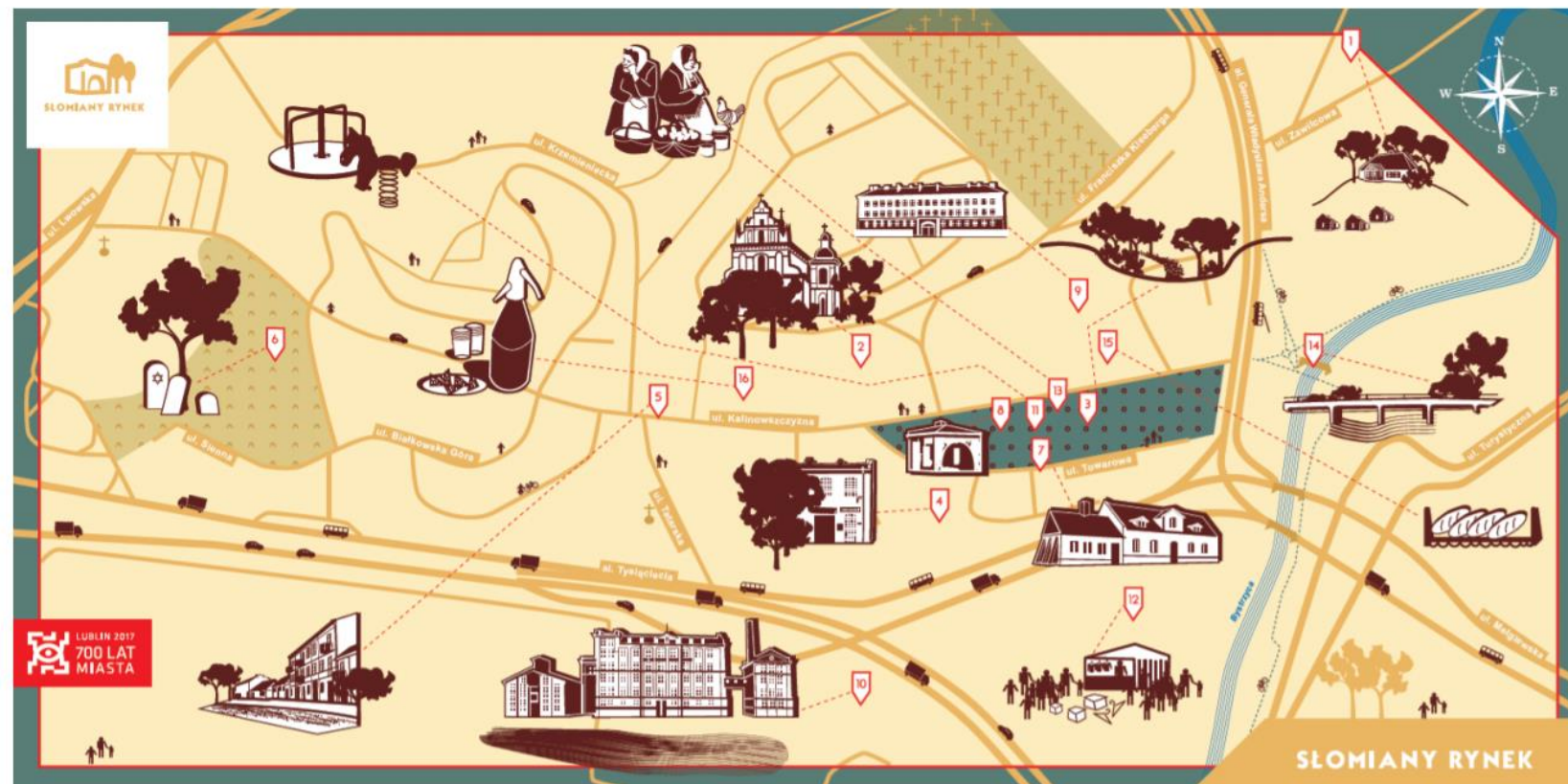
- Spotkania, potańcówki, gry miejskie – wydarzenia integrujące mieszkańców, forma aktywnego wypoczynku. Formy popularne zwłaszcza w dużych miastach jako wydarzenia „na podwórkach”. Wzbogacają program partycypacyjny. Przykład łódzki: <http://centrumwiedzy.org/programy-spoeczne/partycypacyjny/>
- Niewielkie miejscowości mogą czerpać z kultury ludowej. Przykładem może być gmina Myszyniec, która w swoim programie rewitalizacji jako potencjał wskazała: Kultywowanie tradycji kurpiowskich w postaci wydarzeń, imprez oraz działalności organizacji pozarządowych wzmacnia poczucie tożsamości lokalnej mieszkańców i przyczynia się do zachowania dziedzictwa kulturowego gminy. W związku z nim gospodarze zaproponowali utworzenie klubu/koła gospodyń wiejskich (które ma się stać miejscem prowadzenia różnych działań sprzyjających reintegracji społecznej) oraz wspieranie działań z zakresu nadania charakteru „kurpiowskiego” obszarom wyznaczonym do rewitalizacji.
- Szczególne miejsce w tradycji polskiej zajmują spotkania przy stole i przygotowywanie posiłków. Projekty wykorzystujące potencjał kuchni regionalnej cieszą się nieustannie wielką popularnością. Będą się dobrze wpisywały w programy rewitalizacji, szczególnie jeżeli zostaną przygotowane tak, by mogli w nich aktywnie uczestniczyć mieszkańcy obszaru zdegradowanego. Warto połączyć je z działaniami edukacyjnymi dotyczącymi zdrowego żywienia.
- Działania skierowane do dzieci i rodzin, lekcje muzealne, konkursy, warsztaty, gry, kolorowanki, festyny i spotkania, których motywem przewodnim jest tradycja miejsca i chęć zapoznania najmłodszych z historią lokalną.

dziedzictwo niematerialne

- Podstawą wielu projektów są wielokulturowość i religia, w tym tradycyjne rytuały związane ze świętami i świętowaniem.
- Muzyka ludowa, taniec, śpiew, dawne rytuały i zwyczaje umożliwiają tworzenie projektów, które z jednej strony mogą być przyczynkiem do spotkań, w szczególności osób starszych, a z drugiej strony mogą zachęcać dzieci i młodzież do współtworzenia grup inspirujących się w swych działaniach tradycją lokalną.
- Wydarzenia upamiętniające ważne daty w historii miejscowości, w tym w szczególności rekonstrukcje historyczne, w które są zaangażowane osoby z terenu zdegradowanego. Ciekawym przykładem może być „Strajk Szpularek” w Żyrardowie przygotowywany cyklicznie przez stowarzyszenia „Fabryka Feniksa” skupiające młodzież. Odbywa się na terenie objętym programem rewitalizacji.
- Ważną grupę stanowią działania służące zachowaniu tradycyjnych zawodów. Wiążą one rzadkie obecnie umiejętności związane z rzemiosłem z aktywizacją gospodarczą obszaru, przeciwdziałając bezrobociu wśród młodego pokolenia. Zachęcam do zapoznania się z doświadczeniami Muzeum Warszawskiej Pragi, które przygotowuje szereg działań w ramach „Festiwalu rzemieślników”, w tym otwarte spotkania skupione na określonych umiejętnościach oraz kursy ginących zawodów.

Mapa 2.8 – mapa sentymalna okolic Słomianego Rynku (źr. UM Lublin).

formy ochrony konserwatorskiej

formy ochrony konserwatorskiej

- wpis do rejestru zabytków (znak informacyjny)
- Lista Skarbów Dziedzictwa
- uznanie za pomnik historii
- utworzenie parku kulturowego
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska publicznego

ewidencje zabytków: gminna, wojewódzka, krajowa

formy ochrony konserwatorskiej

Lista
Światowego
Dziedzictwa
UNESCO

Narodowy
Instytut
Dziedzictwa

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu.

Ministerstwo
Funduszy
i Polityki Regionalnej

obowiązki właściciela/ obowiązki konserwatora

kto za co jest odpowiedzialny

Narodowy
Instytut
Dziedzictwa

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu

Ministerstwo
Funduszy
i Polityki Regionalnej

obowiązki właściciela (posiadacza)

-opieka nad zabytkiem

zapewnienie warunków dla:

- naukowego badania i dokumentowania zabytku
- prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku
- zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie
- korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości
- popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury

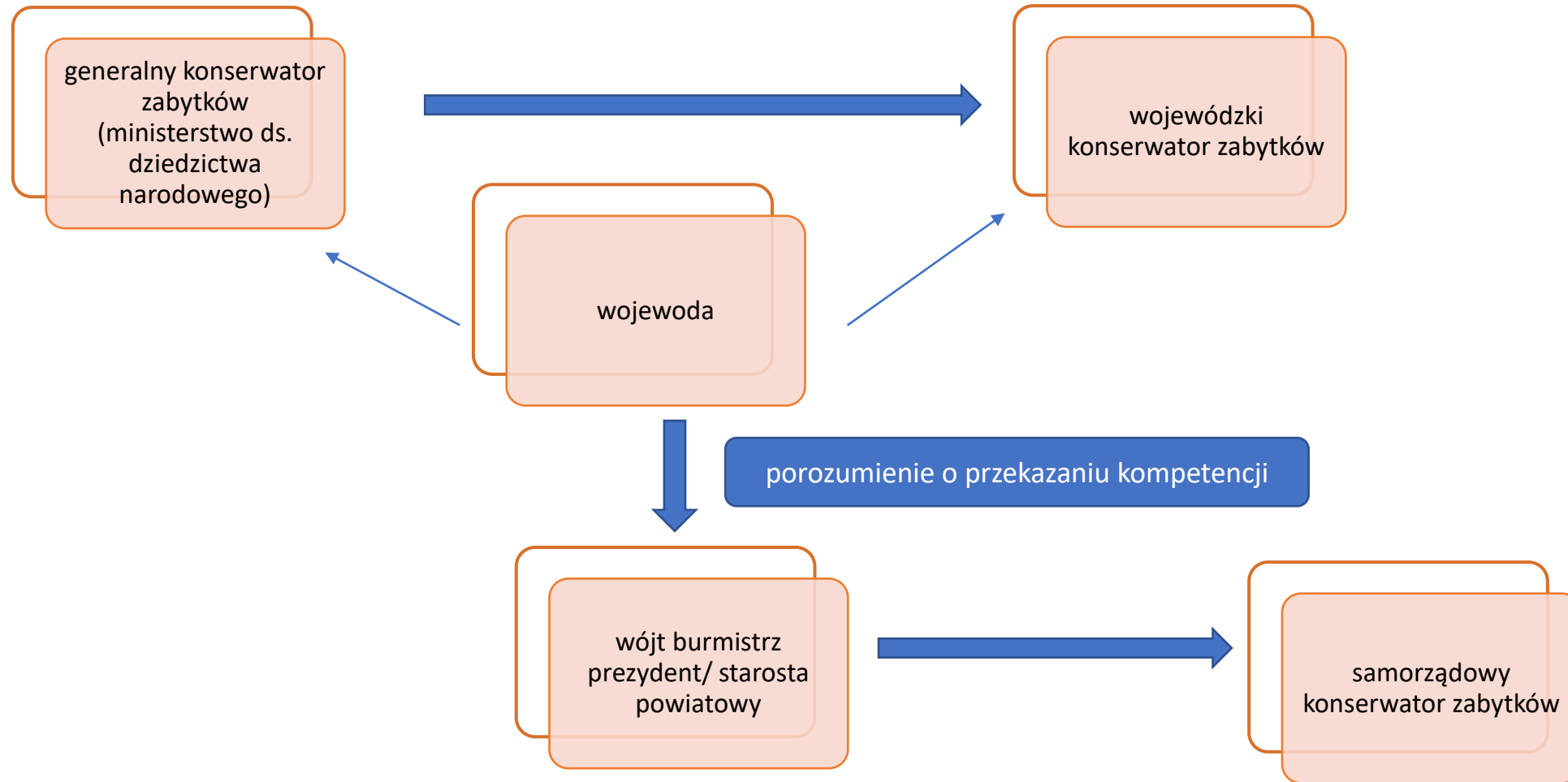
obowiązki władzy publicznej (konserwatora)

- ochrona zabytków

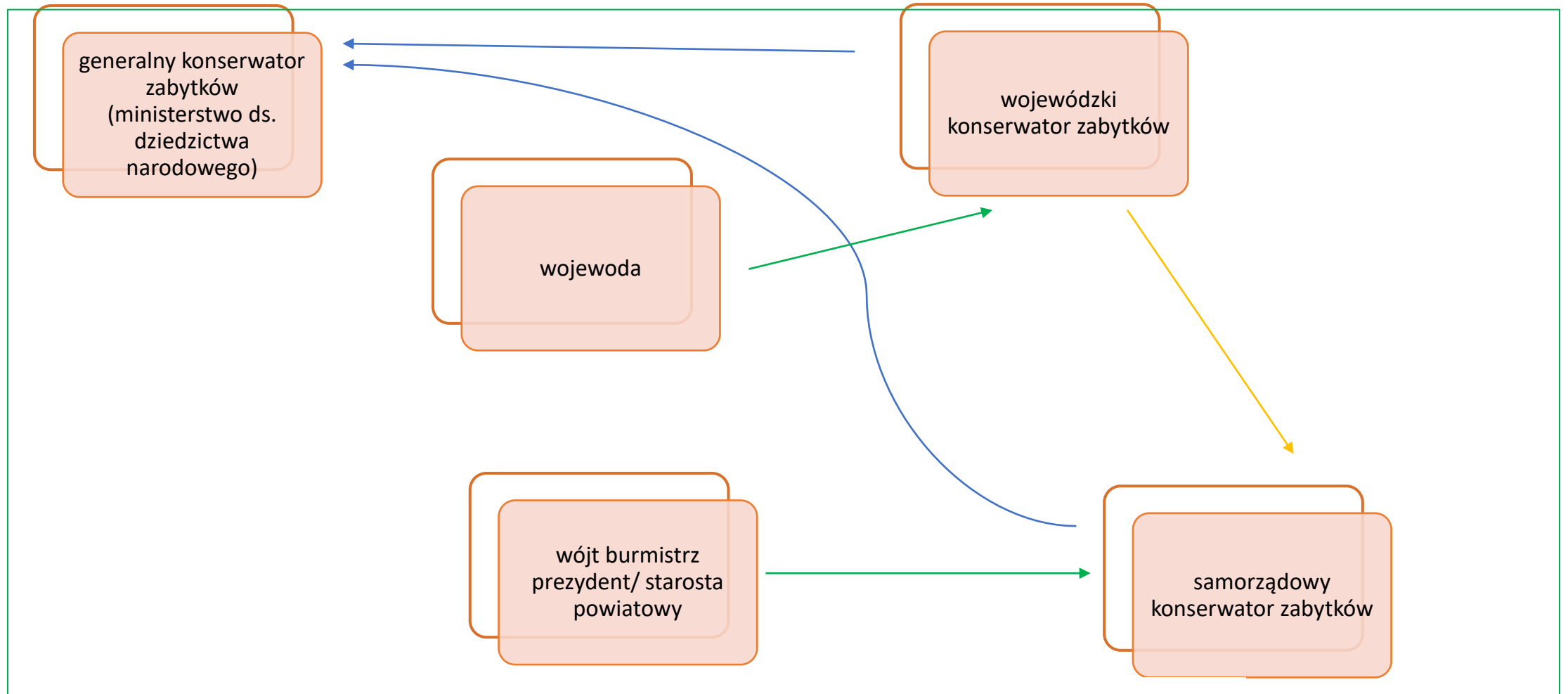
podejmowanie działań mających na celu:

- zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie
- zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków
- udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę
- kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska

Służby konserwatorskie

Służby konserwatorskie

Narodowy
Instytut
Dziedzictwa

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu

Ministerstwo
Funduszy
i Polityki Regionalnej

pozwolenia i uzgodnienia

pozwolenia konserwatorskie - rejestr

- prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru;
- wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku;
- prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru;
- prowadzenie badań architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru;
- prowadzenie badań archeologicznych;
- przemieszczanie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
- trwałe przeniesienie zabytku ruchomego wpisanego do rejestru, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym zabytek ten się znajduje;
- dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;

pozwolenia konserwatorskie - rejestr

- zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposobu korzystania z tego zabytku;
- umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru: urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2015 r. poz. 199, 443 i 774) oraz napisów, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1;
- podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru;
- poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania.

zalecenia konserwatorskie

na wniosek właściciela lub posiadacza zabytku wojewódzki konserwator zabytków przedstawia, w formie pisemnej, zalecenia konserwatorskie, określające sposób korzystania z zabytku, jego zabezpieczenia i wykonania prac konserwatorskich, a także zakres dopuszczalnych zmian, które mogą być wprowadzone w tym zabytku

MAZOWIECKI
WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR
ZABYTKÓW

Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Warszawie
ul. Nowy Świat 18/26, 00-373 Warszawa
tel. (+48) 22 44 30 400, fax (+48) 22 44 30 401
www.mwzkz.pl

BIBLIOTEKA PUBLICZNA

Wpłynęło dn. 17.06.19

Znak 1457/19 Poz. termin

Warszawa, 12 czerwca 2019 r.

WZW.5183.544.2019.ACz

Dr. Techniczny 17.06.19
+ Dr. MKD

Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy
Biblioteka Główna Województwa Mazowieckiego
ul. Koszykowa 26/28
00-950 Warszawa

dotyczy: wniosku z dnia 18 kwietnia 2019 roku (data wpływu: 19 kwietnia 2019 roku) o wydanie zaleceń konserwatorskich dla inwestycji polegającej na dobudowie klatki schodowej do budynku oraz wyburzeniu garażu przy ul. Sułkowskiego 26, na działce ew. nr 117 z obrębu 7-01-08 w dzielnicy Żoliborz w Warszawie.

Budynek przy ul. Sułkowskiego 26 znajduje się na terenie zespołu architektoniczno-budowlanego Kolonii Dziennikarskiej wpisanym do rejestru zabytków decyzją nr A-1577 z dnia 22 kwietnia 1994 roku oraz w strefie ochrony konserwatorskiej Żoliborza Historycznego wpisanej do rejestru zabytków decyzją A-994 z dnia 30 września 1980 roku. Ponadto budynek jest ujęty indywidualnie w gminnej ewidencji zabytków na podstawie Zarządzenia Nr 2998/2012 Prezydenta m.st. Warszawy z dnia 24 lipca 2012 roku w sprawie założenia ewidencji zabytków Miasta Stołecznego Warszawy.

Kolonia Dziennikarska jest częścią zespołu urbanistycznego Żoliborza Historycznego, obejmuje zabudowę i układ ulic. Projekt dzielnicy powstał w latach dwudziestych XX wieku. Obecny budynek przy ul. Sułkowskiego 26, który stanowi segment zabudowy bliźniaczej wraz z budynkiem przy ul. Sułkowskiego 24, został zbudowany w okresie powojennym, w miejscu budynku zniszczonego podczas powstania warszawskiego. Jest to obiekt dwukondygnacyjny, na planie prostokąta, podpiwniczony, z nieużytkowym poddaszem, ze stromym dachem pokrytym blachą. W elewacji frontowej na poziomie parteru znajduje się podcień wsparty na filarze, na poziomie piętra - loggia. W połaci dachu od frontu oraz od ogrodu umieszczone są lukarny. W elewacji północno-zachodniej, szczytowej, budynek posiada dwukondygnacyjny ryzalit, w którym na poziomie parteru w zaokrąglonej niszy usytuowano wejście do budynku, a nad nim, na piętrze, umieszczono niewielki balkon z ażurową balustradą. Gzyms nad pierwszą kondygnacją, gzyms wieńczący oraz narożne przypory sięgające drugiej kondygnacji uzupełniają wykończenie bryły budynku. Segment sąsiedni przy ul. Sułkowskiego 24 stanowi niemal wierne odwzwiedlenie segmentu przy ul. Sułkowskiej 26.

Budynek pełni obecnie funkcję oddziału biblioteki publicznej i izby pamięci Haliny Rudnickiej, która zapisała nieruchomość w celu przeznaczenia jej na bibliotekę.

Ww. wniosek dotyczy wydania zaleceń dla inwestycji polegającej na:

- dobudowie klatki schodowej do budynku od strony północno-zachodniej (we wniosku błędnie określono tę stronę świata jako południowo-zachodnią) wraz z przebudową więźby dachowej do wysokości kalenicy ok. 12 m;
- wyburzeniu garażu położonego w ostrej granicy z sąsiadującą działką.

W odpowiedzi na ww. wniosek działając zgodnie z art. 27 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku (Dz.U. z 2018 poz. 2067) Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków przedstawia zalecenia konserwatorskie:

- nie dopuszcza się dobudowy klatki schodowej na elewacji budynku przy ul. Sułkowskiej 26, ponieważ segment ten wraz z segmentem sąsiednim przy ul. Sułkowskiej 24 stanowi symetryczny układ zamkniętej kompozycji zabudowy bliźniaczej, która jest przedmiotem ochrony konserwatorskiej;
- nie dopuszcza się jakiegokolwiek dobudowy nowej kubatury i rozbudowy ww. segmentów;
- dopuszcza się rozbiorę garażu;
- ponieważ wnętrze budynku nie jest objęte indywidualną ochroną konserwatorską organ konserwatorski nie wydaje zaleceń dla wnętrza budynku, ale zwraca uwagę na wartościową wewnętrzną klatkę schodową i podczas ew. remontów wnętrza segmentu sugeruje zachowanie jej charakteru ze szczególnym uwzględnieniem drewnianej balustrady.

Mazowiecki Wojewódzki Konserwator Zabytków zaznacza, że podstawą wydania zezwolenia na prace remontowe będzie przedłożenie projektu budowlanego zawierającego opis stanu obecnego poszczególnych elementów oraz szczegółowy opis planowanych prac remontowych.

Z uwagi na wpis terenu, na którym znajduje się budynek, do rejestru zabytków na wszelkie działania prowadzące do naruszenia substancji zabytkowej należy uzyskać pozwolenie konserwatorskie, zgodnie z art. 36 ust.1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wniosek o wydanie pozwolenia powinien spełniać wymagania zawarte w rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 roku w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz.U.2018 poz.1609).

Z up. MAZOWIECKIEGO WOJEWÓDZKIEGO
KONSERWATORA ZABYTKÓW
Krzysztof Kościelak
Kierownik Wydziału Zabytków Warszawy

Otrzymują:

1. adresat
2. WUOZ WZW ACz aa

Do wiadomości:

Wydział Architektury i Budownictwa dla Dzielnicy Żoliborz m.st. Warszawy, ul. Słowackiego 6/8, 01-627 Warszawa

uzgodnienia

- obiekty i obszary w gminnej ewidencji zabytków – procedura pozwolenia na budowę (art. 106 KPA – 30 dni)
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego- zawiadomienie o przystąpieniu do sporządzania i treść dokumentu
- decyzje „lokalizacyjne”

opiniowanie

Gminy Program Rewitalizacji

- opiniowanie przez właściwego konserwatora zabytków *programu rewitalizacji w przypadku gdy jest to uzasadnione specyfiką obszaru rewitalizacji*

adaptacja zabytków - nowa funkcja

W przypadku adaptacji zabytku wpisanego do rejestru zabytków do nowej funkcji wojewódzki konserwator zabytków dodatkowo wymaga:

- dokumentacji konserwatorskiej określającej stan zachowania zabytku nieruchomego i możliwości jego adaptacji, z uwzględnieniem historycznej funkcji i wartości tego zabytku, jak również możliwości jego dostosowania dla osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami
- programu prac konserwatorskich przy zabytku nieruchomym, określającego zakres i sposób ich prowadzenia oraz wskazującego niezbędne do zastosowania materiały i technologie
- programu zagospodarowania zabytku nieruchomego wraz z otoczeniem oraz dalszego korzystania z tego zabytku, z uwzględnieniem wyeksponowania jego wartości.

adaptacja zabytków - nowa funkcja

- Wartości zabytku – waloryzacja
- Kwerenda archiwalna
- Badania architektoniczne i konserwatorskie
- Stan zachowania zabytku, w tym oryginalność jego elementów i wyposażenia
- Skala zmian, utrata wartości, unicestwienie zabytku
- Kontekst zabytkowy/ współczesny

kontrole, kary, mandaty

nadzór konserwatorski - kontrole

- Zalecenia pokontrolne
- Wstrzymanie prac prowadzony bez pozwolenie lub nie zgodnie z wydanym pozwoleniem (rejestr i ewidencja, a nawet budynki nie objęte ochroną)
- Nakaz przeprowadzania określonych prac we wskazanym terminie/doprowadzenia do zgodności z wydanym pozwoleniem
- Nakaz przywrócenia zabytku do poprzedniego stanu lub doprowadzenia do jak najlepszego stanu we wskazanym terminie
- Nakaz uzyskania pozwolenia konserwatorskiego na kontynuowanie prac, ze wskazaniem terminu
- Zawiadomienie policji/ prokuratury jeżeli nastąpiło zniszczenie zabytku, uszkodzenie, nienależyte zabezpieczenie obiektu, powadzenie badań, robót, prac bez pozwolenia, znalezienie obiektu, który może być zabytkiem, montaż „reklam” i urządzeń

nadzór konserwatorski – kary administracyjne

„mandat” 500 – 500 000 zł

- brak powiadomienia o uszkodzeniu, zniszczeniu, zagrożeniu, zmianie stanu prawnego itd.
- utrudnienie/uniemożliwienie konserwatorowi dostępu do zabytku
- prowadzenie badań i prac bez wymaganego prawem pozwolenia bądź niezgodnie z zakresem uzgodnionym z konserwatorem
- niewykonywanie zaleceń pokontrolnych
- niedopełnienie obowiązków związanych z wywozem zabytków za granicę

opracowania konserwatorskie w rewitalizacji

Narodowy
Instytut
Dziedzictwa

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu

Ministerstwo
Funduszy
i Polityki Regionalnej

STUDIUM OCHRONY WARTOŚCI KULTUROWYCH

Aktualizacja opracowania studialnego pt. „Bytom Śródmieście z Rozbarkiem. Aktualizacja części konserwatorskiej studium urbanistyczno-konserwatorskiego” wykonanego w 1998 roku przez Pracownię Dokumentacji Naukowo – Historycznej Leszek Danilczuk, Maria Kasprzyk, opracowana w Oddziale Terenowym NID w Katowicach.

Sporządzona dokumentacja stała się podstawą do opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, który był jednym z elementów rewitalizacji miasta. Obejmuje między innymi: weryfikację stanu zachowania zabytkowych budynków ujętych w GEZ (1700), wytyczne konserwatorskie do każdego z nich oraz aktualizację stref ochrony konserwatorskiej.

Dla poszczególnych stref opracowano indywidualne wytyczne konserwatorskie do ustaleń w mpzp, ukierunkowane na zachowanie integralności historycznych układów poprzez ochronę rozplanowania i struktury przestrzennej, historycznego charakteru wnętrz architektoniczno-krajobrazowych oraz osi kompozycyjnych i widokowych.

**Aktualizacja opracowania studialnego
pt. „Bytom śródmieście z Rozbarkiem. Aktualizacja części
konserwatorskiej studium urbanistyczno-konserwatorskiego”
wykonanego w 1998 r. przez Pracownię Dokumentacji Naukowo-
Historycznej Leszek Danilczuk, Maria Kasprzyk**

Tom I

Aktualizacja wykazu i waloryzacja zabytków z terenu śródmieścia Bytomia

ul. Adama Didura – Gwarecka

Tekst

Agnieszka Olczyk
Agata Mucha
Ewa Waryś
Dorota Bajowska

Mapy

Agata Mucha

KATOWICE 2020

Aktualizacja stref ochrony konserwatorskiej dla obszaru śródmieścia Bytomia

Strefa ochrony konserwatorskiej B/12 – zespół budynków poczty przy ul. Karola Miarki

granice obszaru:

obszar zlokalizowany u zbiegu ul. Karola Miarki z torowiskiem kolejowym

przedmiot ochrony:

historyczny zespół budowlany

charakterystyka obszaru:

Obszar zagospodarowany w latach 20. XX w. jako zespół budynków pocztowych, zlokalizowany po pd. stronie ul. Karola Miarki, pierwotnie skomunikowanych ze zlokalizowaną od pd. boczną linią kolejową.

Zespół złożony z obiektów historycznych, tj. trzech modernistycznych budynków pocztowych (gmach poczty, d. budynek mieszkalny dla pracowników poczty i d. budynek celny) o wysokiej, średniej i niskiej wartości zabytkowej, usytuowanych w zach. i środkowej części działki, oraz obiektów współczesnych, wybudowanych we wsch. części obszaru w związku ze zmianą funkcji d. budynku celnego w latach 60. XX w. Układ i niewielkie gabaryty zabudowy w strefie, niepowiązane z historyczną zabudową mieszkaniową w pn. pierzei ul. Karola Miarki, są podporządkowane funkcji założenia. W zach. części strefy znajduje się stacja benzynowa.

zalecenia konserwatorskie:

- zachowanie historycznego sposobu użytkowania obszaru, tj. funkcja usługowa, w tym pocztowa
- zachowanie zabytkowej zabudowy, tj. budynków pocztowych przy ul. Karola Miarki 4 i 6, z utrzymaniem zasadniczych gabarytów; bieżąca konserwacja zabytkowych obiektów wg indywidualnych wytycznych dla GEZ
- dopuszczenie możliwości przebudowy, nadbudowy pozostałej zabudowy charakteryzującej się niską wartością zabytkową lub jej brakiem; w przypadku wprowadzania nowej zabudowy postulowane dostosowanie gabarytów i formy dachu do historycznej zabudowy zespołu pocztowego
- postulowane wyeliminowanie z obszaru strefy stacji benzynowej

WYTYCZNE KONSERWATORSKIE DLA OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH NA OBSZRZE REWITALIZACJI

Wytyczne konserwatorskie na potrzeby realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wałbrzycha na lata 2016-2025 autorstwa Narodowego Instytutu Dziedzictwa, oddziału terenowego we Wrocławiu.

W wyznaczonych dla Wałbrzycha obszarach rewitalizacji znajduje się ponad 80% spośród 2000 zabytków z terenu miasta, w tym bardzo wartościowe obszary ujęte w rejestrze zabytków i w gminnej ewidencji. Sześć tomów odpowiada 6 podobszarom rewitalizacji, każdy pierwotnie stanowił odrębną miejscowość.

Przy opracowywaniu Wytycznych konserwatorskich do programu rewitalizacji przyjęto następującą metodę: pierwszym etapem była analiza materiałów (głównie historycznych, ikonograficznych, kartograficznych, planistycznych, konserwatorskich); następnie inwentaryzacja zasobów dziedzictwa i elementów krajobrazu kulturowego oraz ich waloryzacja; ostatnim etapem było sformułowanie wytycznych do ochrony zachowanych elementów historycznego zagospodarowania.

WAŁBRZYCH – ŚRÓDMIEŚCIE

Wytyczne konserwatorskie do programu rewitalizacji

Tekst
Krzysztof Czarторыski
Maria Czyszczorń
Bogna Oszczanowska
Beata Sebzda
Donata Trenkler
Mapa
Elżbieta Bałacińska
Anna Zamorowska

Wrocław MMXVIII

Ul. Książęca

Dawne nazwy ulicy: *Schlossbrücke*.

Ulica w południowej części śródmieścia, na wschód od zespołu zamkowego. Przebieg ulicy ukształtował się zapewne dopiero około poł. XIX wieku.

Stan zachowania historycznej substancji:

- Dobry.
- Obecnie zachowane są: historyczny przebieg ulicy, jej historyczna zabudowa i brukowana nawierzchnia.

Zalecenia konserwatorskie:

- Do zachowania: przebieg ulicy, jej zabudowa i rodzaj nawierzchni.

ul. Książęca 1a

Budynek w Gminnej Ewidencji Zabytków.

Kamienica, pocz. XX w., mur., historyzm. Narożna, zamyka kompozycyjnie rozwidlenie ulic Książęcej i A. Mickiewicza. Usytuowana kalenicowo w zabudowie północnej pierzei ul. Książęcej.

Stan zachowania historycznej substancji i formy:

- Średni.
- Zachowana rozczłonkowana bryła budynku podpiwniczonego, III-kondygnacyjnego z dodatkową kondygnacją poddasza, wzniesionego na rzucie nieregularnym, zbliżonym do litery „C”, nakrytego dachem mansardowym. Bryła budynku rozczłonkowana dwuosiowymi ryzalitami poziomymi, zakończonymi szczytami ujętymi spływami – dwoma zakończonymi trójkątnymi frontonami w elewacji południowej oraz jednym – zakończonym podniesionym, segmentowym naczółkiem w elewacji wschodniej.
- Stan zachowania elementów konstrukcyjnych zewnętrznych: ściany nośne zawilgocone, tynki z ubytkami, osłabione, konstrukcja i pokrycie dachu bez widocznych uszkodzeń. Zachowana kompozycja 7-osiowej elewacji głównej budynku o regularnie rozmieszczonych osiach, z ryzalitami poziomymi w obrębie 2-3 oraz 6-7 osi oraz z wejściem do budynku w 1 osi.
- Stan zachowania elementów wykończenia i detalu: elewacje w tynku fakturowym (współczesnym), zachowane gzymsy, trójkątny naczółek ponad wejściem do budynku.
- Stan zachowania stolarki okiennej i drzwi zewnętrznych: częściowo zachowana historyczna drewniana stolarka bez dekoracji.

Zalecenia konserwatorskie:

- Do zachowania struktura budynku: bryła budynku, forma dachu, kompozycja elewacji, układ osi okiennych i wykrój otworów, detal architektoniczny.
- Zalecany remont elewacji.
- W przypadku wymiany stolarki okiennej i drzwiowej wymaga się stosowania drewnianej stolarki według zachowanych historycznych wzorów (podziałów).

ROZWINIĘCIA PIERZEI RYNKU

Wytyczne konserwatorskie do elewacji frontowych zabudowy przyrynkowej Rozwadowa (jednego z dwóch podobszarów rewitalizacji) autorstwa Narodowego Instytutu Dziedzictwa oddziału terenowego w Rzeszowie

Dwutomowe opracowanie naukowe zostało wykonane dla gminy, która boryka się z ważnym zadaniem prowadzonym w procesie rewitalizacji - zmianą aranżacji i poprawą estetyki podobszaru rewitalizacji - historycznego Rynku w Rozwadowie (obecnie dzielnicy Stalowej Woli). Wytyczne dla elewacji frontowych zabudowy przyrynkowej zostały wykonane po głębokiej analizie historii obszaru i charakteru jego zagospodarowania, funkcjonowania i wyglądu na przestrzeni lat.

Wytyczne mają stać się podstawą do projektowania nowych elementów w pierzei rynku oraz estetyzacji istniejących. Mają przynieść określony skutek rewitalizacyjny –korzystne przekształcenie zdegradowanego obszaru. Stanowią odpowiedź na kryzys zdiagnozowany w sferze przestrzenno - funkcjonalnej i technicznej

Proponowane odtworzenie typowych dla miasteczka elementów architektonicznych budynków i ich tradycyjnego charakteru (przede wszystkim w zakresie układu kompozycyjnego, wystroju architektonicznego, stolarki okiennej i drzwiowej, kolorystyki) oprócz oddziaływania estetycznego, poprawiającego jakość przestrzeni publicznej może mieć także wymiar społeczny jako czynnik wzmacniający poczucie wspólnoty: budowanie poczucia tożsamości miejsca i ludzi poprzez nawiązanie do historii.

Rynek 3

Podstawowe dane historyczne

Budynek usytuowany we wschodniej części południowej pierzei Rynku. Wzniesiony zapewne w 2 poł. XIX w., na części parceli zabudowanej w połowie XIX w. drewnianym budynkiem mieszkalnym, należącym do Izraela i Barocha Korn³. Częściowo zniszczony w czasie pożaru w 1904 r., wyremontowany oraz przekształcony w okresie powojennym. W trakcie przekształceń zasadniczym zmianom uległa elewacja frontowa, zarówno w zakresie kompozycji jak i wystroju architektonicznego, co potwierdzają zachowane archiwalne fotografie. Po wojnie kilkakrotnie remontowany. Budynek służył celom handlowym i mieszkalnym. Obecnie w części frontowej budynku znajdują się dwa lokale do wynajęcia.

Fotografie archiwalne

pocz. XX w.

1904 r.

1 ćw. XX w.

1 ćw. XX w.

1988 r.

Opis stanu istniejącego

Forma i bryła

Budynek jednokondygnacyjny, murowany, kryty dachem dwuspadowym.

Podziały i wystrój elewacji

Elewacja dwuosiowa, z dwiema dużymi witrynami z wejściami, podniesionymi w stosunku do chodnika o jeden stopień). W zwieńczeniu profilowany gzyms. W narożu zachodnim elewacji lizena.

Witryny, stolarka okienna i drzwiowa

Dwie duże witryny połączone z drzwiami, z aluminium malowanym w kolorze brązowym. zabezpieczone zewnętrznymi roletami w kolorze brązu.

KATALOG POWTARZALNYCH PROJEKTÓW STOLAKI OKIENNEJ I DRZWIOWEJ

Opracowaniem objęte zostały budynki zabytkowe o funkcji mieszkaniowej znajdujące się w granicach Pomnika Historii w Żyrardowie, ujęte w rejestrze i ewidencji zabytków znajdujące się na obszarze rewitalizacji (łącznie 128 budynków). Inwentaryzacja opracowana została w roku 2018. W przypadku braku zachowania zabytkowej stolarki oraz braku materiałów archiwalnych, w budynkach został zaprojektowany typ stolarki nawiązujący do pierwotnego charakteru zabudowy oraz funkcji obiektu. Katalog dotyczy stolarki występującej w części mieszkalnej i wspólnej (klatki schodowe), nie obejmuje natomiast lokali usługowych i handlowych. W rezultacie wyodrębniono ok. 70 typów stolarki okiennej i 30 typów stolarki drzwiowej. Każdy typ okna i drzwi posiada schematyczny rysunek prezentujący inwentaryzowany typ stolarki. Opracowane zostało także zbiorcze zestawienie profili okiennych, które najczęściej występowały w stolarce okiennej Żyrardowa.

Katalog stanowić ma wytyczne w jaki sposób zachowywać oryginalny wygląd zabytkowych budynków mieszkalnych, na remont których będzie można pozyskać środki w ramach Lokalnego Funduszu Rewitalizacji (dotacje konserwatorskie).

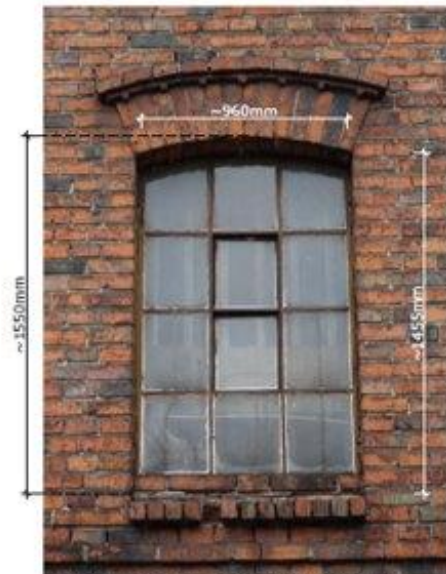
Narodowy
Instytut
Dziedzictwa

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu

Ministerstwo
Funduszy
i Polityki Regionalnej

Fot. 1: Stolarka okienna, typ O-01. Widok frontowy z podstawowymi wymiarami stolarki (widok zewnętrzny).

Źródło: Fotografia, Autorzy opracowania (Out In Architecture).

Fot. 2: Stolarka okienna, typ O-01. Widok wewnętrzny.

Źródło: Fotografia, Autorzy opracowania (Out In Architecture).

Fot. 3: Stolarka okienna, typ O-01. Fragment elewacji.

Źródło: Fotografia, Autorzy opracowania (Out In Architecture).

INWENTARYZACJA: typ O-01

arkusz 1/2

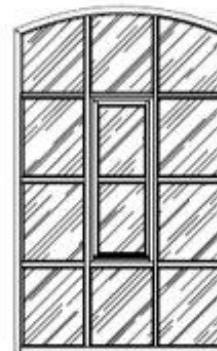
Charakterystyka stolarki okiennej O-01:

- lokalizacja: niska, schodowa
- materiał typ: rama stalowa, pojedyncza; otwiera zewnętrznie; wewnętrznie otwierana; otwór okienny zwniętrzony ogólnym nadprożem lukarnym
- podział:
 - belka dzielnicowa: brak;
 - słupki: brak;
 - listwa przemykowa: brak;
 - kolony: brak;
 - szkło: przeszklone, pojedyncze;
 - sposób otwierania: dźwignia otwierana na zewnątrz, pozostało stałe
- parapet zewnętrzny: ogólny
- parapet wewnętrzny: dźwignia

Wymiary podane w milimetrach.

Schemat poglądowy podziału dla danego typu okna:

Źródło: Autorzy opracowania (Out In Architecture).

Fot. 4: Dom, ul. Kościuszki. Widok elewacji od strony podwórza.

Źródło: Fotografia, Dokumentacja Konserwatorska PKZ Warszawa 1976. Archiwum WUOZ w Warszawie.

Fot. 5: Dom, ul. Wyszyńskiego. Widok elewacji od strony podwórza.

Źródło: Fotografia, Dokumentacja Konserwatorska PKZ Warszawa 1976. Archiwum WUOZ w Warszawie.

Fot. 6: Dom, ul. Wyszyńskiego 5. Widok elewacji od strony podwórza.

Źródło: Fotografia, Dokumentacja Konserwatorska PKZ Warszawa 1976. Archiwum WUOZ w Warszawie.

PRACOWNIA PROJEKTOWA:

OUT IN ARCHITEKTURA
05-100 Nowy Dwór Mazowiecki,
ul. Zakroczymiska 90 lok. 27
tel.: 501 248 911, fax: 22 775 80 91
email: pracownia@outinarchitektura.pl

TEMAT OPRACOWANIA:

PROJEKTY POWTARZALNEJ STOLARKI
OKIENNEJ I DRZWIOWEJ
DLA ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ ZABYTKOWEJ
ZNAJDUJĄCEJ SIĘ W GRANICACH POMNIKA HISTORII ORAZ
OBSZARÓW WŁĘTYCH W EWIDENCJI ZABYTKÓW NA
OBSZARZE REWITALIZACJI MIASTA ŻYRARDÓWA

ZAKRES:

MIASTO ŻYRARDÓW
99-300 Żyrardów, Pl. Jana Pawła II nr 1
tel. 0 48 858 15 00, e-mail: urzadz@zyrardow.pl

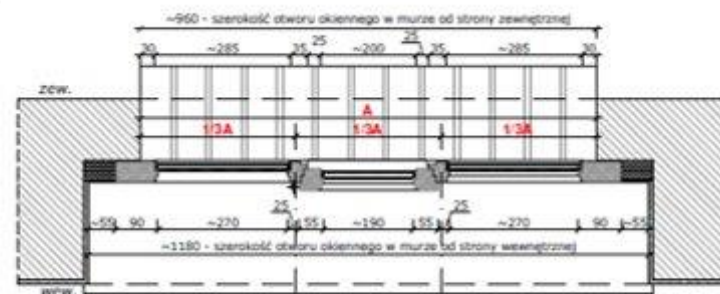
OPRACOWAŁ: ARCHITEKTURA PRACOWNIA INWENTARYZACJA

TYP PRACOWNI: INWENTARYZACJA STOLARKI OKIENNEJ: TYP O-01 NR PRACOWNI: INW.O-01.01

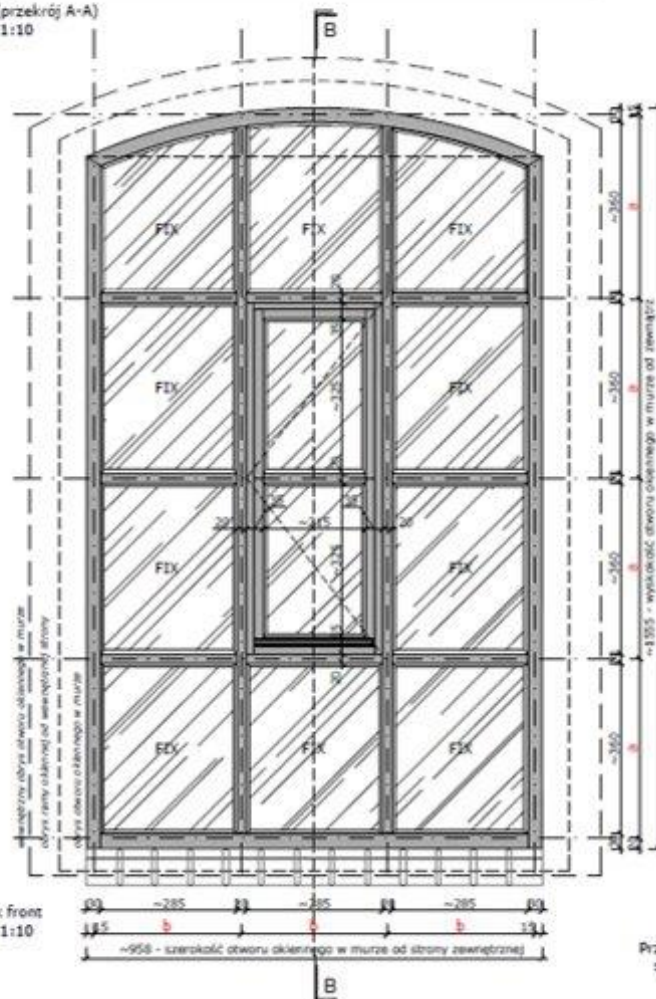
ZESPÓŁ PROJEKTOWY: PROJEKTANT: mgr inż. arch. Jolanta Gromadka nr upr. MA/01918

mgr inż. arch. Joanna Głaska

Data: styczeń 2019 NR STRONY: 17

Rzut (przekrój A-A)
skala 1:10

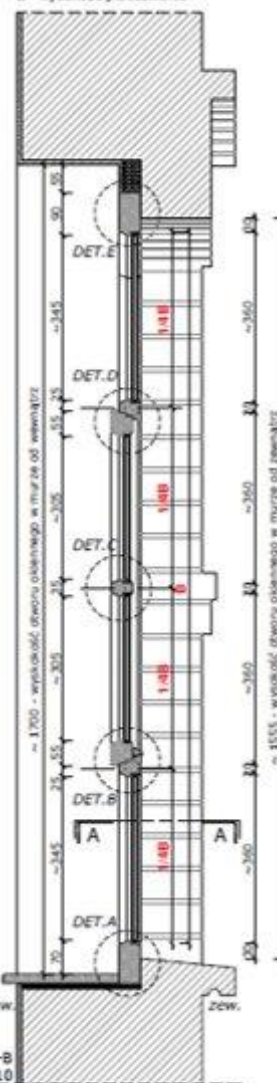

Widok front
skala 1:10

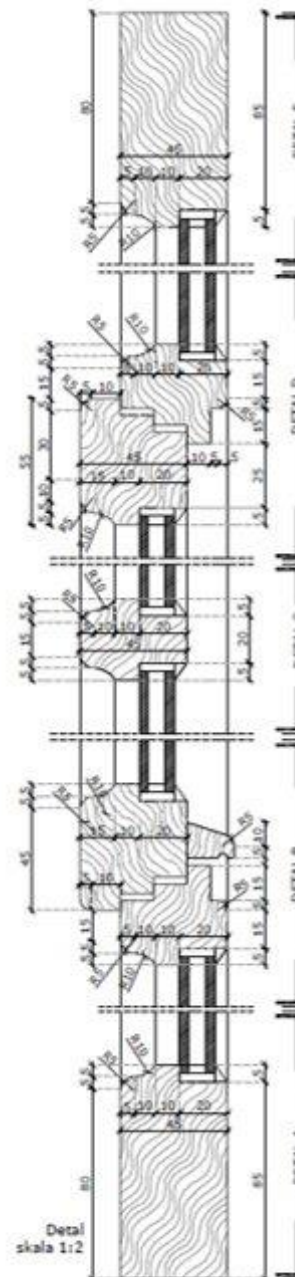
a - wysokość kwaterki w osi profilu
b - szerokość kwaterki w osi profilu

Wymiary a i b może się różnić w zależności od wielkości otworu okiennego.

A - szerokość przeszklenia
B - wysokość przeszklenia

Przekrój B-B
skala 1:10

Detail
skala 1:2

PROJEKT: arkusz 1/1

typ O-01

Charakterystyka projektowanej stolarki okiennej:
Projekt okna ośrodka wyliczone projektowe dla użytkownika stolarki. Ostateczne gabaryty do składowania na podstawie wymiarów z natury z dostosowaniem do oryginalnych gabarytów stolarki okiennej.

Ogólna charakterystyka okna typu O-01:

- konstrukcja aluminiowa
- materiał: okna z drewna w konstrukcji podramiowej (z odcięciem podramiowej), okna zewnętrzne: drewno, wewnętrzne: aluminium, stolarki okiennej: drewno zewnętrzne, aluminium wewnętrzne
- kolor: brązowe, czarne, srebrne
- system: system konstrukcyjny w grubości ramy
- kolorystyka: ciemny brąz
- szkło:
 - panele szybowe: zespolony o przewodności cieplnej $\leq 1,1 \text{ W/(m}^2 \cdot \text{K)}$
 - od roku 2021: ekspozycja -40°C (60/20 K)
- sposób otwierania: brzośnica kwadratowa (składowa na wewnątrz) - dwustronna; otwieranie do wewnątrz
- okna: prosta, stylizowana, zawieszona
- parapet zewnętrzny: wewnętrzny parapet zewnętrzny (z przodu) przed otwieraniem nowej stolarki dokonaj niezbędnych napraw z zapewnieniem odprowadzenia wody spadkowej. Pow. zabezpieczyć hydroizolacją. Dopuszczalne zastosowanie rozwiązań typowych po uzgodnieniu z PRZ.
- parapet wewnętrzny: drewniany gr. 30mm
- wysokość parapetu: min. wysokość parapetu wewnętrznego 1-100mm; w przypadku niemożności należy wykonać parapet zewnętrzny zgodnie ze wzorcowym rysunkiem szczegółowym.

WYMIARY PODANO W MILIMETRACH.

Uwagi ogólne:

1. Serwisując okna należy przestrzegać z zachowaniem wszelkich zasad, z zachowaniem wszelkich warunków eksploatacyjnych. Uważać na stan, uszkodzenia, uszkodzenia i uszkodzenia powłok malarskich.
2. Stalarki mocować zgodnie z naturą. Podane wym. na rysunku określają szerokość otworu, który typ stolarki okiennej odpowiada do wymiaru otworu zgodnie z zasadami określonymi na rysunku.
3. Stalarki mogą być otwierane z otwieraniem wypiętym np. przez PU. Styk okien z otworu zew. z murem oraz podłogami okiennymi, w szczególności maszyną, w kierunku, niekorzystnym na działanie atmosferyczne.
4. Szerokość profilu ramy okiennej tak aby ich gabaryty były zbliżone do stolarki zewnętrznej z tolerancją do 10mm. W przypadku większych zmian gabarytów otworu okiennego należy przemyśleć oryginalne wymiary otworu w murze o następnym składowaniu typ stolarki.
5. Należy zwrócić szczególną uwagę na zachowanie jednolitej stolarki pod kątem profilu okien: w oknie jedną konstrukcją. Należy zachować jednolite otwarcie, jeden poziom białej barwy na całej konstrukcji. W przypadku okien wieli okiennych należy utrzymać przynajmniej podłogi stolarki w jednej linii.
6. Wszelkie połączenia profili należy zabezpieczyć uszczelnianiem systemowymi uszczelnianiami producenta.
7. Wszelkie połączenia ciepła stolarki okiennej dopasować do obowiązujących przepisów prawnych.

PRACOWNIA PROJEKTOWA: OUTIN ARCHITEKTURA

OUT IN
ARCHITEKTURA

05-100 Nowy Dwór Mazowiecki,
ul. Zakrzewiska 30 lok. 27
tel.: 501 248 911, fax: 22 775 80 91
email: pracownia@outinarchitektura.pl

TEMAT OPRACOWANIA:

PROJEKTY POWTARZALNEJ STOLARKI OKIENNEJ I DREWNIOWEJ
DLA ZARZĄDOWY MIEJSCOWOŚCI ZASTYKOWEJ ZNAJDUJĄCEJ SIĘ
W GRANICACH POMNIKA HISTORII ORAZ OŚWIATY WŁASTYCH
W LUDNOCI ZASTYKOW NA OŚWIATY, REWITALIZACJI MIASTA
ZYRARDOWA

Składowanie:

MASTO ZYRARDÓW
96-300 Żyrardów, Pl. Jana Pawła II nr 1
tel. 0 48 858 15 00, e-mail: urzad@zyrardow.pl

OPRACOWANIE:

ARCHITEKTURA

PROJEKT

TYTUŁ RYSUNKU:

PROJEKT STOLARKI OKIENNEJ: TYP O-01

NR RYSUNKU:

A.O-01

OSOBY PROJEKTOWE:

PROJEKTOWA:

mgr inż. arch. Janina Gromada w upr. MA/019/18

PROJEKTOWA:

mgr inż. arch. Joanna Głaska

DATA:

styczeń 2019

SKALA:

1:10, 1:2

NR STRONY:

78

PRZYDATNE ADRESY STRON INTERNETOWYCH

<https://samorzad.nid.pl/>

<https://samorzad.nid.pl/rewitalizacja/>

https://szkolenianid.learncom.pl/Account_LogOn?ReturnUrl=%2fpl%2fDashboard%2fMyDashboard

<http://rewitalizacja.gov.pl/>

<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/rewitalizacja/modelowe-dzialania-pilotazowe/ochrona-dziedzictwa/>

Maria Badeńska-Stapp

Koordynator Centrum Kompetencji d.s. rewitalizacji dla województwa opolskiego i mazowieckiego

mbadenska@nid.pl

+48 571 226 997

Narodowy Instytut Dziedzictwa

ul. M. Kopernika 36/40

00-924 Warszawa

kom. +48 571 226 997